

05
518

Anul VII. — Nr. 1.

1 Ianuarie, 1908.

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, G. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ

4832/D

Sumarul :

I. SCURTU. — Privilegiul satirei.

G. VILSAN. — Glasul primăverii ascultă (poezie).

A. MIREA. — Trei artiști : Kimon Loghi — Lukian — Oscar Spaethe.

C. TEODORESCU. — Rinduri de scrisoare (poezie).

G. M. MURGOCI. — Antiochus Dimitrievici Cantemir (1708—1744),
(traducere).

N. DUNĂREANU. — Domnul Davidescu (nuvelă).

P. și M. MURGOCI. — Cronică

A. MIREA. — Cronică veselă : *Corridă*.

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

47
REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 banî

În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei

În străinătate . 12 ,

U. 832D

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4.
BUCUREȘTI

A apărut :

ZORILE

DRAMĂ ISTORICĂ ÎN DOUA ACTE
ȘI ÎN VERSURI

DE

ST. O. IOSIF

PRETUL LEI 1.—

De vânzare la toate librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

<p>REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : B-dul Academiei, 3, Strada Edgar Quinet, No. 4. BUCUREȘTI</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL În țară 10 lei În strălănatate 12 »</p>
--	--

PRIVILEGIUL SATIREI

Anul-Nou cu pace»: astfel ar fi omenește, astfel ar fi creștinește, astfel ar fi verde românește. Cui nu zimbește, pe cine nu inseninează și nu ferește drăgălașul copil rumen și voinic, zburdalnic și săgalnic care ni se arată dincolo de mormîntul proaspăt încă al bătrînului an vechiu?... Retrași în casele lor prietenoase, strînși în jurul mesei familiare vesele orî în cercul intim al tovarășilor de viață stingheră,— tineri și bătrîni, bunî și răi întîmpină pe oaspe cu sincere urale, cu zgomotul plăcut al bucuriei mari ce nu se mai poate stăpîni. Pahare se ciocnesc, toaste de înfrățire se rostesc, îmbrățisări se văd și sărutări se aud...

Așa e în lume pretutindenea; așa a fost de cînd e lumea lume și cît va fi lumea ca lumea, așa va fi. Viața cea tainică a firei începe în pacea albă a iernii, supt vâlul ocrotitor al căreia pămîntul își pregătește puterile viitoare. Viața de taine a oamenilor trăitorî după legile acestei firei nu poate începe altminterî, și cu fiecare An nou viața noastră renaște în farmecul păcii, prinde aripi nouă și aleargă prin alte văzduhuri ale speranței.

Ci, totuși, în lumea cea reală a oamenilor, în lumea noastră în care oamenii nu mai trăiesc după legile de înger ale firii, ci după acele diavolești ale nefirei, în această lume de răi și de rele nici ziua nu începe cu pace și senin, ci cu gînduri și griji, nici Anul nou nu-și face intrarea în suflete îmbrăcate în verdele sincerității și al paciniceî serbători. Fățarnice sînt ciocnirile de pahare, urările de bine, îmbrățisările și sărutările celor mulți: mîine iarăși devine... omul omului lup.

În viața literară, în traiul zbuciumat al scriitorilor, al revistelor, al grupărilor de tot soiul, în vîlmășagul curentelor de Răsărit și de Miază-Noapte, de Apus și de Miază-zi, Anul-nou nu este mai mult decît un duios cîntec, un vers armonios, o frază dulce... de o clipă.

Atîta cît ține sunetul ciocnetului de pahare cristalin, ecoul celui din urmă cuvînt cald al unui toast. Apoi, furtunatic, par'că i-ar părea rău și de clipa de repaos solemnă, Necuratul divergențelor, al dușmăniilor. al polemicelor s-aruncă lacom între fiii muzelor și războiul începe, măi crîncen, după liniștea de adineaori.

Cine este sincer, cine caută și găsește totdeauna expresia cea adevărată a penei sale pentru simțirea cea adevărată a sufletului său, acela va recunoaște și justețea acestor rînduri. Acela va chichoti drăcește dacă va auzi cuvînt de pace de la cutare ori cutare Cioflec literar și, dimpotrivă, va surîde împăcat dacă va citi mărturisirea verde a pornirei de război.

De aceia, nu zadarnice declamații de pace și de frăție ne ispitesc în clipa aceasta de An-noū, căci ni s-ar părea o profanare a ideii de pace și de frăție a o propaga în cunoscutele împrejurări ale vieții noastre literare, de astăzi.

Cuvîntul ce grăbește acum din suflet, cuvîntul care alunecă sprinten din pană, este altul : lupta.

N'am cerut, nu vom cere nici un privilegiu : nici acela de-a fi cruțați, nici acela de a fi compătimiți, nici acela de-a fi adăpostiți, nici acela de a fi răzbunați de cineva. Dimpotrivă acelor cari ies în cîmp de luptă deschis, ori ne pîndesc de oupă stînci sinistre, le îngăduim cu plăcere orice privilegiu : și acela al îndrăznelii, și acela al infamiilor, mici și mari, și acela al intrigilor de tot felul. Omul nedepriș cu arma, le încearcă pe toate fără de noroc și polemistul fără de talent și fără de cinste nu pățește altminteri.

Un singur privilegiu ni l-am rezervat, fără să-l fi pomenit pînă acuma : este privilegiul de-a ne apăra, de-a pedepsi, de-a lovi și a strivi fără de milă. Este privilegiul satirei.

Nu din minie, nu din ură pentru aceia cari ni se pun în drumul nostru drept, vrem acest privilegiu. Ciniî pot lătra, caravana trece înnainte. Dar sînt la mijloc cititorii, este publicul cel mare pe care ciniî îl turbură cu lătratul lor. De dragul acestuî public, pretindem dreptul satirei. Și-l pretindem ori unde : chiar și în poezie, în dulcea, în senina, în ameițitoarea poezie. Cîntece de război răsună și astăzi plăcut, de ce nu s'ar citi și o poezie care să cheme la luptă și să hotărască înfrîngerii și biruinți.

Sîntem hotărîți să nu măi iertăm. Atmosfera literară trebuie limpezită. Purtătorii de boale literare trebuie puși la carantină, izolați, dezinfecțați, iar bagajul lor « critic » trebuie prefăcut cenușe.

Să nu se măi minuneze, decî, pacinicii burghezi, deprinși a socoti revistele literare cel mult ca un plăcut lichior, după masa cea bună

a «afacerilor» de peste zi. Vinul, pe care îl vom servi, e tare, dar este curat: viile, din care izvorește, nu pot fi atinse de filoxera patimilor personale, a intereselor meschine. Cine nu vrea să ajungă în halul bietului Noe care «nu cunoștea puterea vinului», n'are decît să-l ceară cu măsură, cu dreaptă măsură și să ne închine în polemicile lui acelaș soiū de vin.

Acesta e toastul de Anul-Nou, pe care — în auzul cititorilor noștri credincioși și dragi — îl adresăm tuturor bunilor, dulcilor, sincerilor, cuviincioșilor noștri confrăți dintr'o anume presă... literară și artistică.

I. SCURTU.

GLASUL PRIMĂVERII ASCULTĂ...

*Pe dealuri pomii verzi se mișcă 'n soare,
Bat vînturi de mirezme și lumină.
De ori ce colț din fire se anină
O viață tînără, nerăbdătoare.*

*

*În astă-noapte-aū înflorit toți merii,
Dar florile trăesc puține zile...
Urechia ți-o apleacă'n vînt, copile,
Răsună în aer glasul primăverii.*

*

*Văzduhul e un cînt de rîndunele
Și zvon de ape lărmue în vale,
E vremea! Zvirle într'un șanț din cale
Povara trist'a gîndurilor grele.*

*

*Ah, cît de albi sînt norii care zboară,
Dar cît de repezi pier în depărtări!
Grăbește-te! Pe umede cărări
Copile-apasă-ți urma ta ușoară...*

*

*Din flori care 'ntr'o zi se nasc și mor,
Din foi care se frîng de frăgezime,
Tu fă-ți cununii cum nu avut-a nime
Și 'mpodobește-ți capul zîmbitor.*

*

*Pornește 'n lume ca un zeu al firii,
Ca sol trimes din strălucite zări,
Slăvește veselia în cîntări,
Inmoae-ți buza 'n cupele iubirii.*

*

*Grăbește-te! Căci nu ai viață multă
Atîtea frumuseți fermecătoare...
Ca ele-î tinerețea trecătoare...
Copile, glasul primăverii-ascultă!*

G. VILSAN.

TREI ARTIȘTI

Kimon Loghi — Lukian — Oscar Spaethe.

Kimon Loghi.

Sint aproape 10 ani de cînd cunosc pe Loghi.

Trăiam la Paris pe-atunci un grup de tineri pe care-î adunase întimplarea și fie-care aducea nota lui aparte. Intre aceștia majoritatea o alcătueau pictorii, criticul de artă era numai epigramist pe atunci și purta un nume predestinat să ajungă ridicol (pentru mai ample comentarii cereți deslușiri de la prietenul meu D. Anghel). În neștiința noastră de viață și de ce are să ne pregătească viitorul, inimile noastre erau deschise și toate vorbele și gesturile ni-se păreau sincere și bune. Lupta pentru viață nu ne încercase încă. Ne întilneam regulat, cel puțin odată pe săptămîină, într'o cafenea saū în alta, și stam de glume și povești pînă tîrziu. Rechem trecutul și revăd în jurul mesei de marmură simpaticele fețe. Revăd figura senină cu ochii albaștri și buni, a filologului Sextil, astăzi Dr. Sextil Pușcariu, profesor la universitatea din Cernăuți; îl văd cerînd explicații și interesîndu-se de toate cu setea cercetătorului veșnic curios de a afla și a ști precis; iată Strimbu, cu înțelepciunea și cumpătul lui, cum răspunde și discută, contribuind adeseori cu vorbe neștiute de nici unul din noi la viitorul dicționar al Academiei române; Pătrașcu cu umorul lui sănătos de Moldovean, bogat în anecdote și apropouri vesele; Ștefan Popescu, pictorul instreinat acuma, cu gesturile lui largi și variatele cunoștințe de artă. Intre toți risul sonor și comunicativ al lui Loghi răsună și intrerupe discuțiile cele mai inverșunate.

De-atunci e-așa de mult și dacă vremea și-a însemnat mersul pe fața unora, și-a schimbat sufletele altora, pe Loghi însă l'a cruțat. Il regăsesc tot așa de tinăr și vioiu ca'n vremile de-odinioară.

În atelierul lui am petrecut ceasuri neuitate.

La el am regăsit totdeauna indemnul și înviorarea în zilele de îndoială. O atmosferă de basm orientul domnea și un susur vesel cînta neîntrerupt, undeva, în fundul atelierului: era fîntîna pe care el o lăsa să curgă veșnic, să-î amintească de izvoarele din țara lui... Și în vremea aceasta artistul, cu întiul avînt al tinereții sale exuberante, lucra neobosit. Pînă cădea amurgul nu lăsa paleta din mînă. Il regăseam îmbrăcat în bluza de lucru în fața unei pînze începute și 'n vreme ce vorbeam de una și de alta, mîna lui dibace așeza culorile, iar tabloul căpăta viață supt ochii mei.

În frumoasa lui expoziție de astăzi ici colo mă chiamă figurî cunoscută și mă ademenească priveliști iubite. D'asupra ușii, la intrare, revăd *Balada* așa cum era atunci; figurile schițate în treacăt s'aũ desăvîrșit acum, indicațiile de culori aũ căpătat viață și putere, și iată-o așa cum e astăzi: de-asupra mării, pe un țarm împodobit cu flori și vreji de iederă, un copilandru stă robit de Oceanide care a-leargă în not de departe și vin să-î asculte glasul fermecat.

O legendă macedoncană spune că frumoasele zîne ale mării se-toase de glasul omenesc, caută să ademenească pe țăr murile singuratece ori la gura peșterilor vre-un cîntăreț rătăcit, îl înlănțuesc în farmecele lor și-l fac să cînte pînă ce moare. Tot misterul acestei balade, care pare o reminiscență orfeică, e redat admirabil. Aici se vede de cită poezie e capabil acest mare artist. Și Loghi înainte de toate, este un poet. Poate de aceea nici nu poate fi înțeles de sufletele comune și lipsite de orice fantezie. Mai toate tablourile lui ascund un simbol, cum este de pildă eterna tentație a Evei: așa de frumoasă, o rochie roz stins cu o eșarpă albă, aproape diafană, o îmbracă; cu o mînă 'și-ascunde fața întoarsă, ca înspăimîntată de păcat, pe cînd cealaltă mînă se întinde atrasă în neștire de mărul oprit. Sint două sentimente în luptă și artistul a știut cu mijloace așa de simple, modernizînd legenda biblică, să înfățișeze această dramă. Ca un contrast puternic al acestora, regăsesc un tip cunoscut, un model întîlnit adese ori în atelierul lui: e *Gavroche*, cel cu bereta lui *montmartroise*, cu baiderul roșu la gît și cu ochii lui verzuî și gura știrbă, strîmbată de un zîmbet ce ar vrea să fie ironic. E poate cel mai bun portret al lui Loghi; totul e lucrat și studiat cu atențiune și o dragoste deosebită. Modelul, așa cum te'am văzut eu, așa de caracteristic, cu toată nepăsarea ștregarului,

trăit la întâmplare pe străzile Parisului, e un prototip, pe care artistul l-a fixat într'un moment de inspirație adevărată.

Tablourile lui Loghi sînt de a diversitate neobișnuită.

În fie-care expoziție însă reapar tainic figuri și priveliști din țara lui : poate un gînd ascuns, de care nu-și dă seama încă, îl urmărește și-l face să revină asupra întiielor impresii ce le-a primit. Ar fi de dorit ca artistul acesta, așa de divers, să se hotărască a ne da odată o expoziție cu tipuri și vederi numai din Macedonia ; atunci opera lui ar înfățișa unitatea ce-î lipsește astăzi și i-ar cîștiga de sigur un loc de frunte între cei mai mari pictori ai vremii noastre.

Lukian.

Dac'aș avea ceva de pismuit unui multiplu și pretențios pretins critic de artă, incarnat de data asta în impresar al pictorului Lukian, — ar fi de sigur splendidele *Crisanteme*, supt care și-a prins autograful.

Păcat de sărmanele *Crisanteme* !

Florile lui Lukian sînt unice. Nu sînt flori rupte care au fost puse într'un vas ca să moară, ci ca să reinvie prin voința și arta unui maestru. Numai un suflet de sensitiv ca al lui Lukian poate să surprindă cu atita adevăr farmecul misterios ce împresoară viața unei flori. Și acest farmec misterios e răspîndit în toată opera lui : un suflet se trezește parcă, un nuștiu ce aparte, care-ți spune că lucrurile au o viață proprie a lor.

Spaethe.

O ursitoare bine dispusă s'a plecat pe leagănul acestui fericit. Ea l'a dăruit, de sigur, cu acea veselie nedesmințită, care te înseninează cînd îl întilnești. De cînd îl cunosc — și-l cunosc acum de destul de mult — n'am surprins nici-odată o umbră de melancolie pe fața lui. Să fie aceasta datorită conștiinței împăcate de hărnicia zilnic cheltuită sau unei sănătăți excepționale ? Cine știe !

Opera lui de pîn' acum, progresele uimitoare ce le face în fie-care an, arată ce mai putem aștepta de la el. Ce păcat că în țara noastră un ast-fel de artist nu poate ataca lucrări mai mari. În Capitala noastră, asupra căreia invadează tot felul de străini, fie din Franța, fie din Italia, unde toți sculptorii de-a doua mină sînt în asociație cu antreprenorii de pompe funebre, așteptînd cu plastilina în buzunar la ușa răposaiilor ca să le ia masca, unde toate squarurile, piețele și grădinile publice sînt înzestrate cu cele mai ridicole chipuri de marmură și de bronz ce s'au văzut vre-o dată, unde, împotriva bunului gust a ajuns să se ridice pe bulevardul principal o statuă ca

a lui Pake sau a lui Rosetti, și nu murmură nimenea, nici nu se gîndește să se strîngă într'o ligă pentru a dărîma aceste dureroase documente ale lipsei noastre de simț artistic, — într'o lume ca aceasta firește că Spaethe sau Stork sint osîndiți să se mărginească la lucruri mărunte.

Spaethe însă nu se descurajează, și tot vesel și împăcat l-am găsit deunăzi între creațiunile lui, la Ateneu. *Sylen* ca un reflex, îi suride împodobit cu foi de viță și cu o beatitudine fără seamăn, închide ochii pe jumătate, cu capul adus puțin pe spate și respiră toată dragostea de viață. *Un faun dansînd* care ar înlocui cu atît succes pe un Pake oare-care din o piață publică, își întîmpină creatorul cu o cupă 'n mină. Din altă parte un Satir îi zimbește cu genele aproape lipite, cu buzele întredeschise pe care flutură un suris de o fineță neîntrecută, — și nu e gura care ride, cînd ai sta bine să cauți, ci ai spune că sint ochii, și nu sint nici ochii, ci-i întreaga față care suride. E o rază de lumină ce se joacă pe acest bronz.

În toate cele-l'alte bucăți aceeași sănătate domnește și fără alte lămuriri, privind la sculptor, admirî și pricepî opera lui. A. MIREA.

RÎNDURI DE SCRISOARE

*E astăzi, poate, cea din urmă dată,
Cînd te mai soarbe, plină de uimire,
Privirea-mi de frumseță însetată,*

*Căci însu-ți tu cu recea ta simțire,
Mă faci să înțeleg că-ți pare
Tot ceea ce credeam că-și are fire.*

*Din unda cea de vecinică 'nviere,
Ce scaldă sufletele 'n clipe sfînte,
Născu în cuget visu-mi, ce te cere.*

*Și el, născut cu mult mai înainte
De-a mi te întîlni în drumul vieții,
Crescu frumos la pieptul meu ferbinte*

*Și-ajunse bunul semn al dimineții,
Ce-ar fi putut aduce-o zi cu soare,
Ca să topească'n jurul meu nămeții*

De trist nerost al vremii curgătoare.
A fost, apoi, ca să-mi răsari în cale
Tu, mândră, ne'nțeleasă visătoare.

Cu-adîncă taină'a privirii tale,
Supt care 'n fulgerări ușoare gîndul
Trecea cu-aripi muiate 'n dulce jale,

Ai smuls din minte visul meu, plăpîndul,
Și'n clip'acea de lacrimi și uimire.
Cînd, deșteptat, rămas-am întrebîndu-l,

În tine-am socotit că-și află fire.
Deci, iată 'ntreaga, limpede poveste,
De care azi mă leagă miî de fire.

Și anî ai curs în urmă, fără veste.
Dar nu bogăți în pace și lumină,
Așa cum, doar, închișuirea-mă este,

Ci anî de îndoală, nehodină,
Supt a căror ne'nvîns'amenințare
Perduî, nu-arare, calea mea senină.

Căci, dac'aî pus în vorb'o'nșiorare
Și'n zîmbet dac'aî pus o mîngiere,
A fost anume, spre-a lovi mai tare:

Cînd dorul mă'ncerca mai cu putere
Și-ți trimetea un sol sfios, acasă.
Tu nu voiai să știi ce semn îți cere;

Iar cînd din matca lui dădea să iasă
Torrentul de iubire-mă fără nume,
Deși simțiai cum gîndul îmi apasă,

Cu ce-l întîmpinaî, de nu cu glume?
Și cînd, învîns astfel, plecam departe,
Pornit să reînviu aiurea'n lume,

La ce-mi numeai plecările-mi deșarte?
Și iată pentru ce chiar de-astă dată,
Cînd, poate, clipa-î clipă ce desparte,

*Deși mi-ți vechea-ți tină deslegată,
Tot te mai so urbe, plină de umire,
Privirea-mi de frumsețe însetată.*

*Acuma, însă, știu; a ta simțire,
De n'a voit s'aprindă cald al soare
Spre întunecata mea nădăjduire,*

*Ea și-a îmbinat din raze călătoare,
Spre alte țărături dus, trimisul
Acelei zile sfinte de splendoare.*

*Ci azi, când te'nțeleg, mai mult din scrisul
Acelui, care-ți capătă iubirea,
Plecând, dă-mi înapoi, te rog, dă-mi visul*

Și n urma mea rămie-ți fericirea.

C. TEODORESCU.

ANTIOCHUS DIMITRIEVICI CANTEMIR

(1708-1744)

Acum cîțva ani a apărut în engleză, într'o serie de istorii scurte a Literaturii Lumii, o operă foarte prețioasă, a lui Walliszewski, intitulată Istoria Literaturii Rusești. În această frumoasă lucrare de sinteză găsim un capitol ce se ocupă în special de Antioh, fiul lui Dimitrie Cantemir, care în scurta lui viață a lasat urme neperitoare în literatura rusească. Walliszewski îl descrie tocmai ca pe un Prinț Moldovean amintind anumite caractere ale poeziei și firei acestui prinț, care ne ar face să credem că Cantemir chiar după ce s'a așezat în Rusia și s'a rusificat, cel puțin în limbă, în sentiment însă a rămas tot român. Anul acesta ce se începe, se împlinesc 200 de ani de la nașterea lui Antioh Cantemir și cred că e bine ca cu această ocaziune să arătăm ce spune Walliszewski despre un poet rus de origină română.

«Această perioadă — zice Walliszewski vorbind de perioada literară din Rusia la începutul secolului al XVIII-lea — a fost caracterizată printr'un șir de literați, și onoarea deschiderii drumului revine unui strein, lui Cantemir prințul moldovean, al cărui tată se aliase cu Petre cel Mare la 1709, când împreună cu rebelul a pierdut și principatul

său. Opera poetică a lui Cantemir este de odată posterioară aceleia a domniei Mareluî Țar. În timpul acela oamenii luptau, și adesea erau învinși, așa că nu le rămânea mult timp de sacrificat lui Apolo. Oamenii de litere nu aveau posibilitatea de a se manifesta printre mulțimea de soldați și meseriași, pe cari puternicul luptător îi purta cu sine.

Antiochus Dimitrievici Cantemir s'a născut la Constantinopol 1708 și muri la Paris 1744, după o ședere de cîți-va ani în Londra; el n'a fost în literatură de cit un diletant; de profesiune a fost diplomat.

Prima sa încercare literară a fost o *satiră*.

Prin toate schimbările timpurilor viitoare, această formă de exprimare fu destinată să predomine în literatura patriei sale adoptive și să ofere în ori ce perioadă probe de originalitate superioară și de o inspirație mai directă. Într'o gravură inspirată de moartea lui Petru cel Mare, reprezentînd o pisică dusă la groapă de șoareci, celebrul iconografist Rovinski a descoperit un număr de fapte care n'au nici o asemănare cu modelurile din occident. Amănuntele de desen și explicațiile își au origina rusească, de la șoarecele «Siva» lui Riazan—care, îmbrăcat într'o *sarafană*, plînge, pe cînd joacă căzăceasca, simbolizînd astfel hipocrizia preoțimei, pînă la reminiscentele mascaradelor burlești așa de evidente în cortegiul funerar, care fură una din caracteristicile faimoasei domnii.

Cea dintîi satiră a lui Cantemir compusă la 1729 atacă pe opozanții educațiunii și mai ales inimicii personali ai lui Procopovici al cărui elev a fost Cantemir.

Tînărul se găsi de o dată înrolat sub stindardul progresului și tras în toate părțile de politică și literatură. Aceasta nu-l împiedică doi ani mai tîrziu să se unească cu Tatișcov și să compue faimoasa adresă în care nobilii ruși, după ce au ridicat umbra unei agitațiuni în favoarea reformei constituționale, rugau pe Împărăteasa Ana să iarăși puterea autocratică și să taie capetele oamenilor după voința și plăcerea ei. Dar în urma acestei întimplări, maestrul susținu pe elevul său și ast-fel se deschise lui Cantemir o carieră strălucită. La etatea du 22 ani el plecă la Londra cu rangul de *Rezident*; acolo făcu el puțină treabă diplomatică dar traduse pe Anacreon, Orațiu și Justinian. La 1738 trecu la Paris și făcu cunoștința lui Montesqieu și lucră la o traducere rusească din «Lettres persannes». Dar curînd Mopertius îi dădu ideia unui «Essais d'algebre» iar Fontenelle îl ademenea de partea sa, să traducă «La pluralité des mondes». Bietul Cantemir era gata să se piardă în acest labyrint de lucrări, cînd moartea puse mîna pe el.

Cantemir a călcat pe urmele lui Boileau de și petindea că urmează pe Oraziu și Juvenal. Idealul filosofic al lui Oraziu plutind vag între doctrina stoicilor și epicurienilor dădu nașterea la a VII-a și VIII-a satiră a lui Cantemir:

«A fi mulțumit cu puțin, a trăi la o parte «în compania poezilor greci și latini» a gândi la evenimente și cauzele lor și a ține un drum înțelept mijlociu în toate chestiunile, acestea erau ideile sale. Modul de guvernământ al Impărătesii Elisabeta I le iscase mai ales; poetul n'avea nici o avere proprie iar salariul său era plătit foarte neregulat.

Poezia lui este mai ales prețioasă din punct de vedere istoric. Eu găesc o oare care imaginație, dar nici un farmec. Uneori limbajul său e forte, dar în cea mai mare parte este vulgar chiar pe punctul de-a deveni trivial.

Mai departe, și aceasta poate fi trecut cu vederea la un străin, Cantemir n'are nici o umbră de originalitate, nici o urmă de sentiment personal și nici de simțire națională. Deși superior la mulți contemporani ruși în puterea de a pricepe și a aprecia lumea occidentală și capabil de a cerceta și de a da valoarea reală scriitorilor occidentali pe care îi studiasse, Cantemir fu incapabil de a adăoga cit de puțin din persoana sa în ceea ce scrie. Forma versului pe care o întrebuița fu metrul silabic de 12 picioare, greoi și neelastic. Dar să nu uităm că în acel moment Fiacowschi de abia începuse primul studiu său asupra principiilor elementare ale versificațiunii rusești și de abia arătase necesitatea înlocuirii versului silabic prin cel tonic și nici lui chiar nu-i succese să dea exemple pentru precept. Cantemir încercă metrul tonic și cu oare care succes în satira a V-a și apoi în «scrisoarea către un prieten relativ la compoziția poeticeii», îmbrățișă cu totul teoria, în loc de practică, dar îi succese mai puțin. Incercă și în alt metru în ode filosofice, ode cu subiecte speciale, fabule, epigrame, chiar începu o Petreidă care, din fericire poate, pentru reputația reformatorului, n'a fost isprăvită nici odată. Totdeauna Cantemir se întorcea la satirele sale cu senzațiunea, cum zicea el, de a înnota în ape familiare, nici odată plictisind pe cititor, sburînd ca un general la victorie sigură!! Victoria sa principală consta în acea că el a fost primul în acest gen și n'a avut nici un concurent.

Tradus de: G. M. M.

DOMNUL DAVIDESCU

(URMARE)

Soarele strălucea sus, de asupra câmpiei, când moșierul pleca de la han... Domnul Davidescu, plin de mulțumire, îi petrecu pînă'n șosea; se întoarse în circumă voiros, parcă un nou se lăsa de pe fața lui întunecată de grijă. «După atîta necazuri, după atîta așteptare de cîștig, Dumnezeu îi trimetea o leacă de noroc, pe tînărul moșier la masă, asta însemna ceva, sigur că de-acuma tot are să poată ura din loc, ba o să mai poată face față și datorțiilor... Mîncă cu multă poftă la masă, vorbind de negustorie, de ce-a cumpărat, de prețul mărfurilor... Vorbi de pîltele care trebuiesc schimbate la sfîrșitul lunii și de camăta prea mare pe care-o plătește... Peste obicei, sorase și-o stielă cu vin; fetei îi dădu una cu limonadă și bomboane colorate... Pe lingă asta Davidescu se mai bucura că nevasta îi erez veselă și nu se pîngea de urît... «Da, știa el bine că de cînd o adusesa pe Marioara, era așa de liniștită»; sfîrși prin a-i da dreptate nevestei: «Ce era să faci săraca în pustiul ăsta».

Dupa masă, Lisaveta se calcă pașii, iar Marioara porni să se pîmble pe malul Siretului. Întâi stătu și privi multa vreme la șatrele țigănilor care poposise peste noapte în cîmpie; privi certare murdare și cîmpăsite, copii goi cari se jucau pe lingă căruțe și băii slăbănogi împiedcați, cari radeau aproape, pămîntul fără iarbă, ceata aceasta de fămînzii și chinăți cari vorbeau, ocăreau și epocau tîngiri lungă focurile de sprăză într-o lăună asurzitoare... Cînd s'ajungă la mal, o țigancă bătrînă și sdrețuroasa îi lesi înainte cu ghicoul...

— Sa-ți ghicească baba, norocosu... pîne goligaru de cînd la ghic.

— Nu vreau, lasă-mă...

— Frumoaso, bierbalco, sărat manlie să-ți ghicească baba norocul și cînd o să te măriti... Iaca unii sp' că-i verzi îți cade la ștercut... Fata se întoarse aproape fără voce, scuturî unii parala și-i puse în ghicou... «Să trăești, să ți fie norocul de acelu... Ascultă ce ți spune baba, de n'o fi așa să-ni sară ochii... Îți cade un boer cu ochii verzi, să te mînce de dragă nu altceva; îți cade camunia pe capul tău, cu el.

Marioara ascultă neîncetătoare la început, apoi tot mai mult o atrăsese cuvintele țigăncei, o tîntăuă; și din zîmășul acelu de neîncetare, îi trecu prin suflet ca un fior de neliniște.

Plecă încet pe malul Siretului. Apa era verde și valuri mici se lo-

veau de țarm. Singurătatea păduricii o fură pe nesimțite și fata căzu pe gânduri.

Toate întâmplările din ultimele zile venură ca s'o chinaiască, să-i umple de tremur sufletul ei curat, ea și unda în care privea... Ii trecu pe dinainte viața ei trudită, săracă din cocisaba umilită, viața chinată de copil orfan care trebuia să-și câștige cu acul pîinea zilnică. Și iată că acum venind la mătușă-sa, un tînăr bogat, moșier, îi spunea cuvinte de dragoste... O atingea cu unărul în barcă. I-a dat flori—s'apropie de ea și-i simte suflarea arzătoare a buzelor... Ea se gîndește la toate astea și nu știe ce să creadă... «Un om bogat să se uite la ea, fată săracă ce se ține cu acul... Iată și țiganca îi țese înainte și-i spune lămurit, «un tînăr bogat îți cade...» Fata tresare... obrajii îi ard... inima-i bate cu putere... se simte așa de singură, de umilită, și nu știe cui să spie focul care-o mistue... A stat multă vreme pe trunchiul unui copac și cînd s'a sculat, liniște și mai adîncă stăpînea pădurea... Printre ramuri cădeau sulii de aur și într'o creangă cînta un florian... Versul lui împede răsuna în pădurice în tonuri diferite, pe margina Petecei, flori fragede își desvâlneau sînul și răsăreau în cale. Maricara s'aplecă, rupse cîțiva toporași și porni cu ei în mîna pe cărarea pîină de ramuri uscate... La han, dinainte erau strîns cîteva căruțe... Se uită cu oarecare neliniște să vadă trăsura moșterului. Na era. Intră în lăuntra. Glasurile, țipetele, cîntecele camenilor, umpleau de-o zarvă mare încăperea secundă. Fata trecu în olăița alăturată cîntînd pe Lisaveta. O găsi la bucatărie rînduind oalele... Lîngă dînsa o putinică cu brînză.

— Unde-ai fost Maricară?

— În pădure...

Dînsa era foarte ocupată cu aranjatul bucatăriei, moșierul îi trimisese brînză, lapte și vorbă că a doua zi vine la masă. De aceea Lisaveta dădea zor să isprăvească toate. Maricara stătu puțin acolo, se întoarse în chiocș și luă lucrul, dar degeaba... ochii ei căntau alături...

Seara stătură multă vreme în chiocș privind în noapte.

Pe cîmp, de la șetre, străluceau focuri mari, siluete alunecau în umbră, glasuri, răcnete, strigăte, lătrături de cîni umpleau văzduhul de fior... Și cînd pentru cîteva clipe se făcea tăcere, s'auzea murmurul pîrișului care se strecura prin cîmpie gîlgînd spumos din cauza apelor mari care umflase balta Cătușei pîină în marginea liniei de fier. Sas, în fund, strălucea crai nou, fin, blînd, însemnînd un corn de aur pe care împede și negrișos, iar din gară răsuna fluieratul trenului care pufăea sgomotos.

Rămaseră așa îndelung, apoi într'un tîrziu plecară la culcare.

A doua zi, o dimineață limpede și strălucitoare de Mai... Marioara se sculă mai palidă, mai obosită ca de obicei. Avuse visuri care-o tulburaseră și dormise rău.

La 12 ciasuri trăsurica cu doi cai roibi se arătă pe șosea.

— Mătușe, vine moșierul!

— Pune degrabă masa.

Fata luă o față de masă curată, farfuriile, tot ce trebuia și le așeză în chioșc, masa în locul cel mai umbrat să nu bată soarele.

— Bravo, la treabă, vorbi el fetei care era în chioșc. Ia spune-mi ștregărițo, ce-ai mai făcut?... și voi s'o prindă de bărbie... Fata se feri, se strecură din mîna lui, eșind din chioșc... Moșierul era îmbrăcat în niște haine ușoare, cadrilate de vară. Pe cap purta o pălărie cenușie de stofă. Era bărbierit chiar atunci și pe obrazul ars de soare se cunoștea pudra proaspătă. Moșierul se luă după fată și o ajunse la bucătărie.

— Bună dimineața, cucoană...

— Buna dimineața; vai, domnule Teodoru, aici ați venit?

— Imi place să văd cum fac cucoanele gospodărie... Se uită apoi serios.

— Ați primit cîte ceva de la moșie?

— Da, da, vă mulțumesc; sînteți prea amabil...

Moșierul se descheie la haină și scoate din buzunarul surtucului un portofel de piele; scoase cinci hîrtii de cîte 20 și le întinse Lisavetei.

— Pottin pentru o lună, cu vin; vă mulțumiți?

— Vai de mine, prea mult, vă mulțumesc, domnule Teodoru...

Ochii Lisavetei străluceau de fericire. Luă hîrțiile și le strînse cu grabă...

Marioara alergă la chioșc să mai ducă păhăruțul de vin... Teodoru se luă după ea, o așteptă cînd se întoarse și cu mîinile lui sdravene o cuprinse de mijloc...

— Lasă-mă, am treabă...

— Nu te las; să 'mî spui de ce ai fugit... și-o strîngea cu putere, gata s'o frîngă în brațele lui voinice...

Marioara, cuprinsă de toate părțile, se sbătea, voea să scape, se smunca, dar fără folos.

— Țip de nu mă lași și te aude mătușa.

El își lăsă buzele înfocate pe obrazul fragel și-o sărută cu patină.

— Tocmai în clipa cea venea Lisaveta. Ea văzuse toată mișcarea, dar întoarse capul în altă patte... Fata se repezi din brațele lui și alergă speriată..

La masă, tînărul, foarte vesel, spunea o mulțime de palavre, mînca cu o poftă nebună deșertînd cu sete paharele de vin... Mîncă voios ca un om mulțumit și care aleargă, se sbuciumă pe cîmpii în aerul curat. Lisaveta, cum aducea la masă, se așeza lîngă el și asculta vorbele-î răspicate, pline de haz. Îi istorisi apoi de moșie, de curtea lui, o mulțime de lucruri care n'o interesa, dar de care se arăta încîntată. Marioara da pe acolo mai rar și el cînd o zărea, o fura din ochi, se uita lung și-î venea parcă s'o cheme să stea lîngă el, să-î privească ochii, trupul ei fraged și voluptos.

Aproape de sfîrșitul mesei se arată domnul Davidescu cu pestelca albă dinainte, într'o vestă, cu papuci în picioare și-l întrebă cum i-a plăcut masa... Se arată încîntat cînd moșierul răspunse «foarte bine». Rîndui apoi orele de masă și șopti cucoanei Lisaveta dacă vrea să-î trimeată citeva păsări de care-î plină ograda lui. Iși luă cafeaua, și pe cînd sorbea, zări pe Marioara; cînd voi s'o cheme, ea se furișă în odaia cîrșmei. Fata era îngrijată și s'aștepta ca mătușă-sa s'o ocă-rască pentru c'o văzuse cum moșierul o strîngea în brațe. Îi venea să s'ascundă, să plece acasă mai bine, decît să dea ochii cu ea.. Inșă care nu i fu mirarea, după ce plecă tînărul: mătușă-sa se arătă veselă, ba-î făcu și observație că de ce-a fugit ca o sălbatecă cînd a plecat tînărul?

Marioara rămase foarte surprinsă... «In loc s'o ocă-rască, ea îi spunea de ce n'a stat de vorbă cu el... poate nu m'a văzut» — se gîndi ea.

Cucoana Lisaveta, era așa fericită că n'o mai cunoștea. Acuma, în sfîrșit, putea să trăească după cum o vrea, are să-și cumpere din banii ei pălărie, rochie... Nu se mai plîngea nici de urît, nici de boală de rinichi. Înțelesese planurile moșierului, îl vedea unde țintește, dar se prefăcea că nu știe nimic... Mai la urmă ce-î păsa ei, de fata cum-nate-sii?... In sara ceea chiar plecă la Galați și-și cumpără rochia, pălărie nouă... Acuma se lăuda la toată lumea că crîșma merge de minune, că a făcut cunoștințe bune, e în contact cu moșierul, cu amployații de la gară.

Seara, Marioara servi moșierului masa. Cel d'intîi lucru, el o întrebă cit mai stă.

— Incă o săptămină.

— Nu se poate; ce-ai venit numaî pentru-atîta?

— Nu, mă lasă mama...

— Am să-î cer eū voie...

— Parcă dumneata o cunoști?

— Am să cat s'o cunosc...

Glumiră așa o bucată, pe urmă moșierul schimbă vorba.

— Să știi c'am să te pun la amendă...

- De ce ?
- Pentru ce-ai fugit ieri de mine ?
- M'a văzut mătușica cînd mă sărutaî... ce vrei să mă ocărăscă ?
- Scuză-mă ; de-acuma am să te sărut cînd n'o fi mătușica, vrei ?
- Nu vreau ; să mă lași în pace.
- Să știi că mă supăr.

Marioara avea un aer ștregăresc... Moșierul pîndi un moment cînd se apropie și-o prinse de mînă... Ea se sbătea, voea să scape...

- Degeaba, ești a mea...
- Spune, ai să mai vorbești așa ?
- Nu, n'am să mai vorbesc.
- Dar matale, mai fugi de mine ?
- Nu...
- Atunci dă-mi o guriță...
- Nu se poate, lasă-mă 'n pace.

El, aprins, tremurînd, o sărută pe ochi, pe gură.

Pe cînd stăteau de vorbă, iaca în ușa hanului, Domnul Impiegat de mișcare Traian Angelescu.

- Ha, aici domnu Teodoru, vă salut.
- Bună sara.
- Dar cu ce ocazie ?
- Așa, în primblare.

Vederea moșierului nu-l bucură de fel pe impegat... «Asta iar mi-a luat înainte» se gîndi el și intră în han, așteptînd să vadă fata... Așteptă el acolo o bună bucată de vreme, crezînd c'o fi plecat moșierul: degeaba. Eși afară supărat. Cînd trecu pe lingă chioșc, moșierul îl strigă. — Se cunoșteau din gară, unde Teodoru avea de multe ori afaceri.

- Hai să te iaū cu trăsura pîn' la canton...

Se suiră amîndoi în brișca mică și dispărură în noapte. La canton, Angelescu se dădu jos, iar moșierul o luă pe șoseaua pietroasă...

Trăsura mergea în pas grăbit și se cufunda din ce în ce în noapte.

«Da, e frumoasă fata asta, și-am să cheltuesc orî cît, merită» ; își zise el, ridicînd biciul și atingînd spinarea cailor...

Se hotărî a doua zi, să se ducă la Galați, să cumpere cadouri femeilor... — Știa Teodoru că cadourile ispitesc, le pierd mințile, le fac să cadă în păcat. — Intr'un tîrziū caii se opriră singuri. Trase de hături, cîrni pe podeț, apoi se opri în fața unor porți groase de fer. Bătrîna veni să-i deschidă poarta. Un băețan îi duse caii la grajd ; tînarul ridică scara de piatră, deschise o ușă grea și intră în oadaa lui prost mobilată. În părete spînzuraū două arme și într'un

colț, pe-o etajeră, câteva cărți. Haine aruncate în neregulă, pe masă condici cu însemnări de-ale moșiei. — Se aruncă mai întâi îmbrăcat în pat și începu să se gîndească, să-și facă planuri. — Și sufletul lui ardea de dor la gîndul că în curînd fata de la han va fi a lui.

Prin fereastră, luna vărsa lumina ei slabă în odae. — Intr'un colț, undeva, țîriia un greer; din noapte venea fișitul lin al plopilor cari scoteau un freamăt lin.

IV.

A doua zi cu trenul de 10, cucoana Lisaveta se întoarse de la Galați, cu pălărie și jachet nou, veselă de nerecunoscut. Bărbatu-său cînd o văzu împoțonată, surprins, întrebă :

— De unde ți-ai cumpărat mode? Cu ce bani?

— Am împrumutat de la M-me Iordăchescu pîn' ce-oiu lua de la moșier.

— În loc să fi alergat la mode, Lisavetă, mai bine lăsaî, drăguță, că atunci cînd luam banii, s'achităm din polițe...

— Aștia nu-s banii dumitale.

— Cum? Ce fel de vorbă că nu-s ai mei?

— Da; nu-s ai tăi, căci eî muncesc.

— Dar eî nu muncesc de dimineață pînă 'n seară?

Lisaveta, foarte enervată, întoarse spatele lui Davidescu... «Mai bine du-te și vezi-ți de crișnă...»

Lisaveta, după ce arată cu de-amănuntul fetei ce-a tîrguit, se duse la bucătărie să pregătească masa. Din fugă îi povesti ce-a mai văzut prin Galați, cu cine s'a întîlnit: o întrebă ce-a fost pe aici și cine a venit în lipsa ei.

Cele două femei fură foarte îngrijate cînd văzură că moșierul nu veni la prînz. «Ce să fie oare»? Se 'ntrebaî ele supărata... Așteptară cu oalele la foc pînă la două; pe cînd stringeau farfuriile din chioșc. iată că domnul Angelescu cu uniforma lui curată, cu șapca roșie ca para focului, pomăduit, cu mustața răsucită, s'arătă în han. «Doamne, cum mai vin tinerii iștea de cînd e Marioara aici», se gîndi Lisaveta. Angelescu se opri în ușa hanului și ceru o sticlă cu limonadă. Văzînd pe femei, le salută cu respect, se apropie și le întinse inîna. Căută să intre în vorbă și-și îndulci glasul, îl pițigăea, par'c'ar fi fost cel mai blind om din lume, vesel că n'are să fie supărat din partea moșierului care plecase la Galați... Angelescu era foarte pornit contra moșierului care, cum vedea o fată, îi lua înaintea. Stătu așa o bucată de vorbă cu cele două femei, căutînd să le atragă cu gestul, cu pri-

virea lui, dar degeaba... Fata tot se mai uita la el, dar Lisaveta, ca la dracu...

Funcționarul plecă puțin cam supărat, totuși nu-și pierdu speranța...

Seara, moșierul iar lipsi și iar așteptară ele vreo două ceasuri cu masa întinsă...

— Ce să fie asta? întrebă Lisaveta.

— O fi pe moșie?

— Dar dacă o fi plecat la Galați?

— Vezi, am uitat să întrebăm pe Angelescu ăla; și Lisaveta, neli-niștită, începu să se plimbe nervoasă, cătînd în dunga șoselei.

Intr'un tîrziu, un băetan de la curte aducea două părechii de găini.

— Cînd ți le-a dat să le aduci?

— Mi-a dat în grijă aseară... da vedeți că eu am fost cu treabă la tîrlă, peste Siret...

(Va urma).

N. DUNĂREANU.

C R O N I C A

De la Teatrul Național.

S'a reprezentat Luni seară încă o dramă a lui Bernstein, autorul la modă. «Vijelia» (La rafale) este povestea unui adulter și a unei pierderi enorme la jocul de cărți, care fac pe eroul piesei, Robert de Chacéroy (T. Bulandra) să se impuște cu eleganță și cu filozofie. Acțiunea se petrece într'un mediu factive și pretențios, de bancheri îmbogățiți care au fumuri de nobleță.

Cu multă artă, d. Nottara a redat tipul baronului Lebourg, șiret și sigur de sine cînd e vorba de bani, umil și ridicol cînd e vorba de visul său, de a fi ales membru la *Jockey-Club-ul* din Paris.

Însă mai cu seamă d. Soreanu (Amédée Lebourg) a fost într'adevăr superior. Cu cită ironie, cu ce ton incisiv și cu cită îndreptățită răutate, își distilează înțepăturile sale acest samsar rămas, samsar în umflata vanitate a familiei baronului, necruțînd rudelor sale nici un ridicol și nici un adevăr!

P.

*

Cum se face un volum gros?

Deunăzi preparînd o conferință asupra Insulei Șerpilor, am cercetat — cum era natural — aproape toată literatura ce am găsit relativ la acest subiect. Intre altele mi-a căzut în mîni lucrarea foarte interesantă a d-lui G. Popa. Lizeanu «Insula Serpilor» (29 pag. plus 1 hartă) tipărită la 1894 în Revista pentru Istorie, Archeologie și Filologie. Citînd această expunere amănunțită asupra acestui mic petic de pămînt romînesc, mi se păru că am mai citit

undeva asemenea lucruri ; în orî-ce caz am luat la cercetare *Dobrogea în pragul veacului XX*, opera colosală a d-lui Căp. D. Ionescu, un volum quarto de 1010 cu multe figuri și hărți. Această lucrarea a apărut la 1904, la 10 ani după lucrarea d-lui Popa.

Pe atunci eu luasem la trei pe un prieten al meu care scrisese o carte slabă despre Dobrogea. D. căp. Ionescu tocmai își tipărea lucrarea sa, și din convorbiri-le cu dînsul și cu alte persoane rețea că face o operă monumentală. în care — avea aerul de a spune — nu voiî găsi nimic de reproșat, fiind o operă la care d. căpitan lucrează de 10—15 ani. Și în adevăr peste citva timp apăru monumentală lucrarea de 1010 pag. (fără planșele, care sînt în număr de 14) care mai întîi mi-a împus prin grosimea și prin luxul cu care era tipărită : format quarto, litere cicero, titluri secesion, fotografii și hărți numeroase, etc.

Apoi am răsfoit-o și pe unele locuri mi-a plăcut, deși la prima ochire am văzut o oarecare superficialitate, lipsă de metodă științifică și necunoașterea literaturii complete. Cu toate astea am comunicat d-lui căpitan Ionescu, într'o carte poștală, impresia mulțumitoare ce-mi făcuse opera sa, ce se prezenta în cea mai mare parte ca o operă de compilare. Doriam însă a o citi cu deamănuntul, ca să mă conving de valoarea ei adevărată. Alte lucrări și călătoria mea în America — pe unde am purtat și volumoiul d-lui căpitan Ionescu — m'au împiedicat de a reveni asupra Dobrogei, pînă seara trecută. cînd luaiî să vedem ce spune despre Insula Șerpilor.

Ce vă închipuiți că am găsit?... Am găsit reproducerea *ad literam* a articolului d-lui Popa *da capo al fine*. Nimic mai mult orî mai puțin ! Pînă și notele explicative, literatura și harta dată de d. Popa-Lizeanu după Köhler e reproducută identic de d. Căpitan, fără să spuie de unde le ia. La asemenea faptă, d. Căpitan se mulțumește a pune o notă în josul paginei, referitoare la titlul capitolului : Insula Șerpilor, o notă în rînd cu toți autorii pe cari îi citează d. Popa. Nota sună : *G. Popa*, Revista Arheologică, vol. VII, fasc. II. an. 1894. p. 340—416. Insula Șerpilor se numește Phidonixi în grecește. Ilan Adassi în turcește, Zmenioi Ostrov în rusește. Vezi cherta No. 4. După aceasta urmează nota 2) 3) etc. cele cari la d. Popa purtau numărul 1) 2-etc. Orice cititor va crede că asta se referă numai la numele insulei, iar că lucrarea d-lui Popa e vr'un spanac literar ce nu cuprinde decît acele numiri ce merită a fi menționate.

Ei bine, eu numesc aceasta *hoție literară* fără nici un scrupul ! Căci cine va citi nota și articolul, nici prin gînd nu-î va trece că capitolul întreg, de 14 pag., e reproducerea articolului d-lui Popa. Nicăiri nu se vorbește un cuvînt că reproduce după d. Popa ; iar în lista celor 113 autori, cu cari se fălește d. Căpitan în fruntea holului, nu se amintește nici numele, nici opera d-lui Popa. Mai ales la asta nu mă așteptam.

Cînd reproducî un autor *ad literam*, nu ți se iartă să scapi din vedere pe autor din lista bibliografică, unde faci aprecieri asupra operelor utilizate, și iarăși nu se cade să anunți în josul paginei autorul cu o notă ce nu spune nimic, sau dă o explicație cu totul de altă natură, și să nu mai vorbești nici odată de adevăratul autor, ci să scrii parcă ar fi al tău.

Mai notez aci încă faptul acela că d. căpitan Ionescu, citînd pe criticii încheie prefața cu cuvintele lui Pann :

Cela ce găsește vină
Și-o vrea să facă mai bine,
Nu stau cu el în pricină,
Slobod este dela mine.

Aceste cuvinte pe atunci mi-erău indirect adresate mie, căci volumul venia tocmai după un articol al meu asupra unei lucrări tot despre Dobrogea.

Apoi, d-le Căpitan! aci nu-î cheștiunea de făcut mai bine ori de căutat pricină; aci e de recunoscut dreptul și meritul omului care muncește. Și dacă d-ta așa ai făcut toată cartea, nu mă mir că ai ieșit 1010 pagini și nu mă sperie volumoiul d-tale.

De aceea, deocamdată, am vrut să arăt, cum se poate compune un volum gros. Asupra Dobrogei d-lui Căpitan voiți mai reveni.

G. MURGOCI.

CRONICA VESELA

CORRIDA

*Ca un trufaș toreador
M'am înarmat și în arenă
M'am coborât provocător,
Pe umăr mantia cu trenă
Și 'n mână spadă de omor.*

*Ca ochi țintă spre torril
Am stat așa în așteptare,
Și capă mă-o mișcam agil,
Cînd iată taurul 'mă-apare
Supt pielea lui Cioflec Virgil.*

*Priveau la noi cu interes
Senorii lumii literare
Și Senorite mă ales —
Toți așteptau cu nerăbdare
Pronosticîndu' mă un deces.*

*Din loji și pînă 'n galerii
Se angajase rămășaguri —
Și se iveau discuții vii —
Deodată 'n filfără de steaguri
Vin Piccadori pe bidivii.*

*Dar taurul nu știa de ce
Stetea hursuz, sbirlindu'și perii, —
Spunîndu' mă parcă: Lasă, bre!
Ia van strigau banderilieri
Și senoritele «ollè!»*

*Un pas făcuî atunci spre el
Să-î dau o primă estocadă —
Dar se făcuse mititel —
Și milă-atunçi mă-a fost de spadă
Și scîrbă de așa duel!*

*Cînd l-am văzut așa umil
M'am închinat la senorite —
Iar taurul Cioflec Virgil,
Mișcînd urechile-î pleoștite,
A reintrat iar în torril.*

A. MIREA.